

Västerviks kommun
vastervikskommun@vastervik.se

2019-11-15
1 (20)
Dnr-SI 2019:5756

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Ankarsrums skola 7-9 i Västervik kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Ankarsrums skola 7-9 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Ankarsrums skola 7-9 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver stärka medvetenheten hos lärarna kring hur de arbetar med bemötande av pojkar och flickor samt hur jämställdhetsarbetet bedrivs i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna utvecklar undervisningen så att eleverna förstår syftet med de aktiviteter som ska ske i undervisningen och vilka kunskaper de ska ges möjlighet att utveckla.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med personalen i det trygghetsskapande arbetet kartlägger förekomsten av kränkningar på sociala medier och skolmiljön i övrigt. Rektorn behöver därefter utifrån kartläggningen arbeta förebyggande och åtgärdande.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver i ökad utsträckning följa upp att lärare i samtliga ämnen ges förutsättningar att diskutera bedömning och betygssättning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 maj 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping.

Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:5756) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att rektorn på olika sätt följer upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat samt fattar beslut om hur skolans tilldelade resurser ska fördelas. Rektorn ser också till att det kollegiala lärandet hos lärarna ger avtryck i undervisningen samt att rektorns organisation utgår från fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Rektorn har vidare skapat en struktur för att följa upp undervisningen och ge obehöriga lärare stöd men behöver förtydliga hur uppföljningen genomförs. Vidare framgår att rektorn i flera avseende leder ett jämställdhetsarbete på skolan men att detta arbete behöver utvecklas.

Uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Rektorn följer upp och analyserar elevernas kunskapsresultat, genomför utvecklingsåtgärder och fördelar resurser utifrån konstaterade behov. Av ingiven dokumentation och intervjuer framgår att rektorn följer upp och analyserar kunskapsresultat kontinuerligt genom klasskonferenser, betygsstatistik och de bedömningsmatriser som lärarna enskilt och ämnesvis skickar in till rektorn. Analyserna fungerar sedan som en grund för utvecklingsarbetet. Elevernas kunskapsutveckling bedöms i samtliga ämnen. Resultaten av bedömningen analyseras sedan på såväl individ- som gruppnivå i arbetslagen, där även representanter för elevhälsan deltar. Analys av kunskapsresultaten sker varje termin. När arbetslagen analyserat resultaten gör rektorn en övergripande analys. Utifrån denna genomförs sedan åtgärder och insatser på såväl individ- som gruppnivå. I mitten av terminen görs

motsvarande analys av betygen. Av nationell statistik från Skolverket framgår att det genomsnittliga meritvärdet för pojkar och flickor ökat under innevarande läsår jämfört med läsåret 2017/18. Vidare framgår att också andelen pojkar och flickor som når kunskapskraven har ökat för motsvarande period, men att meritvärdena alltjämt befinner sig under motsvarande värden för riket. För att höja kunskapsresultaten har rektorn beslutat att eleverna i bland annat ämnena matematik och engelska ska undervisas parallellt i mindre grupper av en eller flera lärare. Av nationell statistik från Skolverket framgår att de genomsnittliga betygspoängen ökat i de båda ämnena jämfört med läsåret 2017/18. Vidare framgår att rektorn utifrån den uppföljning som gjorts har beslutat om att flytta resurspedagoger från en elevgrupp till en annan.

Uppföljning av undervisningen

Rektorn följer upp undervisningens genomförande men behöver bli tydligare på vilka sätt uppföljningen genomförs och med vilket syfte. Rektorn och företrädare för elevhälsan uppger att undervisningen följs upp genom lektionsbesök och medarbetarsamtal där lärarens förmåga att variera undervisningen och ledarskapet står i fokus. Det kan vidare handla om övergångar mellan aktiviteter eller det sociala samspelet. En del av uppföljningen sker med stöd av nationella provresultat och ämnesanalyser. Det förekommer härutöver att enskilda lärare ber företrädare för elevhälsan att följa upp delar av undervisningen. Enligt rektorn har uppföljningen av undervisningen inneburit att alla elever ska ha bestämda sittplatser under lektionerna. Lärarna instämmer i stora delar till det som rektorn och företrädare för elevhälsan anför men ställer sig tveksamma till om de har fått återkoppling i de fall rektorn genomfört lektionsobservationer. Rektorn beskriver att det för närvarande inte finns någon systematik i hur undervisningen följs upp.

Ledning och organisation

Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskapsuppdrag samt ser till att obehöriga lärare får en planerad och noga övervägd introduktion. Av insänd dokumentation samt intervjuer med rektorn och lärare framgår att det finns flera arbetsgrupper som på olika sätt arbetar med skolenhetens utveckling. Arbetsgrupperna arbetar på uppdrag från rektorn och deras arbete redovisas på arbetslagsträffar. Arbetsgrupperna ska exempelvis inför övriga arbetsgrupper ge förklaringar till varför resultaten i ett eller flera ämnen skiljer sig åt eller ge exempel på framgångsfaktorer i undervisningen. Ett sådant exempel är de insatser som genomförts för att öka andelen elever att nå godkända resultat i ämnena matematik och idrott- och hälsa. Även ämneslärare och elevhälsan träffas regelbundet tillsammans för gemensam planering och utveckling av undervisningen. Lärarna

beskriver att de har tid och förutsättningar att arbeta med kollegialt lärande. Av insänd dokumentation och nationell statistik framgår att en övervägande del av lärarna är legitimerade och behöriga för den undervisning som de bedriver. Rektorn berättar att obehöriga lärare tilldelas en mentor som ska fungera som stöd. Utöver detta sker samverkan med andra behöriga lärare både inom och utanför skolenheten samt utbildningsinsatser och lektionsbesök av rektorn i syfte att ge de den obehörige läraren möjlighet att förbättra undervisningen.

Värdegrunds- och jämställdhetsarbete

Värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Av ingiven dokumentation och intervju med rektorn och lärare framgår att det vid skolenheten genomförs värdegrundsrelaterade insatser. Exempelvis råder mobiltelefonförbud och elever ska ha bestämda sittplatser i klassrummet i syfte att öka den sociala samvaron mellan elever. Utöver detta genomförs vissa kommunövergripande åtgärder. Skolinspektionen har tagit del av skolenhetens plan mot diskriminering och kränkande behandling för läsåret 2019/20 i vilken understryks vikten av att samtliga ska känna till skolenhetens värdegrundsarbete. Vidare ges flera exempel på förebyggande insatser. En sådan insats är friluftaktiviteter, vilken även lärarna framhåller som viktig för att skapa en gemenskap mellan elever och lärare. Därutöver har det genomförts insatser för att förebygga mobbning, vilket även framgår av planen mot kränkande behandling. Företrädare för elevhälsan uppger att mycket av det som legat till grund för värdegrundsarbetet, exempelvis intervjuer med elever, har genomförts av personal inom elevhälsan som har avslutat sina anställningar på skolan. Mot den bakgrunden har företrädarna för elevhälsan inte någon egentlig kunskap om hur värdegrundsuppdraget för närvarande integreras i undervisningen. Lärarna uppger härutöver att de har ett gemensamt förhållningssätt när det kommer till att respektera varandras olikheter och visa hänsyn. Det är någonting som lärarna ständigt arbetar med i undervisningen. Detta framträder även i en av elevintervjuerna där elevernas framhåller betydelsen av att behandla och respektera varandra. I den informationsinhämtning som legat till grund för den regelbundna kvalitetsgranskningen anges att värdegrundsarbetet följs upp genom planen mot diskriminering och kränkande behandling samt enkäter som besvaras av lärare och elever.

Rektorn leder i flera avseenden ett strategiskt jämställdhetsarbete men utvecklingsområden finns. Av intervju med rektorn och inkommen dokumentation framgår att pojkars och flickors kunskapsresultat regelbundet följs upp och analyseras. Uppföljningen handlar exempelvis om att identifiera eventuella avvikelser mellan ämnen utifrån kön samt om lärarna ger samma förutsättningar till pojkar och flickor i

undervisningen. Rektorn uppger härutöver att arbetslagen varje termin har analysdag och att de inför denna får i uppgift att besvara och därefter ge förklaringar till varför kunskapsresultaten ser ut som de gör i respektive ämne. Det kan vidare handla om att jämföra ämnen mellan varandra och utifrån jämförelsen finna eventuella framgångsfaktorer som kan användas för att gynna både pojkar- och flickors utveckling. Eventuella kränkingsanmälningar analyseras dock inte utifrån kön.

Lärarna anser inte att det finns något gemensamt arbete på skolenheten kring hur de ska arbeta med jämställdhet i undervisningen. Flera av dem anser inte heller att det är nödvändigt med ett sådant arbete eftersom de i undervisningen utgår från individen och att det därmed är av underordnat intresse huruvida eleven är flicka eller pojke. Lärarnas och rektorns beskrivning delas till viss del av företrädarna för elevhälsan. Även om några intervjuade från elevhälsan anser att det inte finns någon egentlig skillnad mellan hur pojkar och flickor blir bemötta i undervisningen, finns det enligt andra intervjuade oreflekterade normer som eleverna bär med sig in i undervisningen. Rektorn delar denna uppfattning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver stärka medvetenheten hos lärarna kring hur de arbetar med bemötande av pojkar och flickor samt hur jämställdhetsarbetet bedrivs i undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att skolans jämställdhetsarbete behöver utvecklas. Rektorn och lärare gör exempelvis uppföljningar och analyser av pojkar och flickors kunskapsresultat och genomför åtgärder för att också höja pojkarnas kunskapsresultat. Dock behöver rektorn stärka medvetenheten hos lärarna kring hur skolan arbetar med jämställdhet samt utveckla gemensamma strategier kring hur jämställdhet tas upp i undervisningen.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag) framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka

människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska mönster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

Skolinspektionen rekommenderar därmed rektorn att stärka medvetenheten hos lärarna kring hur de arbetar med bemötande av pojkar och flickor. Vidare behöver rektorn utveckla arbetet med hur lärarna i sin undervisning arbetar utifrån läroplanens jämställdhetsuppdrag.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen består av varierade arbetsformer och arbetssätt samt innehåller ett aktivt lärarstöd. Lärarna använder därutöver olika metoder för att individanpassa undervisningen och stärka elevernas motivation att lära. Undervisningen ger eleverna möjlighet att reflektera över sitt lärande, men elevernas delaktighet i planeringen av undervisningen är begränsad. Lärarna behöver också utveckla arbetet med att förtydliga ämnenas syfte för eleverna och hur det relaterar till lektionernas moment och aktiviteter.

Undervisningen består av varierade arbetsformer och arbetssätt samt innehåller ett aktivt lärarstöd. Av lektionsobservationer och intervjuer med elever och lärare framkommer att eleverna får arbeta med olika arbetsuppgifter och på olika sätt. Graden av variation i undervisningen varierar dock något mellan lärare, uppger elever. Av lektionsobservationer och intervjuer framgår att eleverna får det stöd de behöver för att förstå, komma igång och bibehålla sitt engagemang under hela lektionen. Lärare uppger att klasstorlekarna har ökat något vilket gör det svårt att alltid hinna med att ge ett aktivt stöd till alla elever. Samtidigt framhåller lärarna betydelsen av att ha en bra struktur på lektionen. Rektorn uppger att han genom medarbetarsamtal och lektionsobservationer får en god överblick över om det förekommer variationer i undervisningen, exempelvis om lärare ständigt använder böcker i undervisningen eller

om det även förekommer andra metoder. Rektorn uppger att en åtgärd som satts in detta läsår är att dela upp eleverna i mindre grupper och där låta dem undervisas av en eller två lärare. Genomförda lektionsobservationer vittnar om att det vid dessa lektioner finns särskilt goda möjligheter för lärare att hjälpa elever att komma igång med uppgifter men också möjlighet för dem att ställa följdfrågor för att därigenom försäkra sig om att eleverna förstår och kommer vidare med uppgifterna.

Lärarna använder olika metoder för att individanpassa undervisningen samt stärka elevernas motivation att lära. Av intervjuer framgår att undervisningen individanpassas genom arbetsformer, arbetssätt och arbetsuppgifter. Exempelvis använder sig lärarna av fördjupningsuppgifter och projektarbete för att utmana eleverna. Det kan vidare handla om att låta elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling förklara ord eller begrepp för dem som inte kommit lika långt eller låta elever utmanas en bit ovanför sin nuvarande kunskapsnivå. Lärarna uppger att utmaningar är någonting som diskuteras i de enskilda arbetslagen. För att göra undervisningen än mer varierad tar lärarna i sin planering hjälp av varandra för att därigenom finna utmaningar för enskilda elever eller elevgrupper, exempelvis elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Företrädare för elevhälsan uppger att kvalitén på undervisningen varierar och att det därför finns behov att i undervisningen arbeta än mer med utmaningar. Eleverna uttrycker att svårighetsnivån skiljer sig åt från ämne till ämne men att det finns elever som inte blir utmanade kunskapsmässigt.

Lärarna arbetar på olika sätt för att visa att de har höga förväntningar på eleverna och motivera dem i undervisningen. En strategi för detta, som lärarna nämner, är att arbeta med positiv återkoppling. Lektionsobservationer ger flera exempel på detta. Att arbeta med att synliggöra för eleverna vad de lärt sig och på olika sätt ge dem möjlighet att följa sin egen kunskapsutveckling fungerar motiverande för många elever, enligt lärarna. Eleverna beskriver att variation i undervisningen gör det lättare för dem att hålla motivationen uppe. I något ämne använder sig läraren av rörelsepauser för att därigenom underlätta för eleverna att bibehålla koncentrationen.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att reflektera över sitt lärande. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att eleverna får reflektera över sitt eget lärande. Det kan handla om flera reflektionsinriktade frågor eller specifika uppgifter eller att eleverna får frågor om undervisningen eller vad de lärt sig under lektionen. Det kan härutöver handla om att låta eleverna reflektera över sitt lärande genom så kallade exitlappar.

Undervisningen ger till viss del eleverna möjlighet att få ett reellt inflytande på arbetssätt och undervisningens innehåll. Av intervjuer och informationsinhämtning

framgår att lärare överlag har väl genomtänkta strategier för hur elever kan göras delaktiga i undervisningen, exempelvis genom att lärare tar in förslag på arbetssätt från eleverna eller utifrån elevernas intresse låter dem läsa ett ämnesområde före ett annat. Det kan också handla om att lärarna låter eleverna bestämma hur ett arbetsområde ska redovisas eller val av examinationsformer. Ett annat sätt att låta elever ta ansvar för sitt eget lärande är att låta dem arbeta gruppvis med ett projekt. Det framkommer dock även att lärare anser att ämnet i sig gör det svårt att göra elever delaktiga. Eleverna ger också utifrån enstaka ämnen exempel på ämnen där de har större inflytande och där läraren under delar av undervisningen ger eleverna större möjlighet att påverka. Dock uppger eleverna att de inte alltid är med i själva planeringen av undervisningen. Anledningen till att eleverna inte alltid får vara med i planeringen beror enligt lärarna på att inte alla elever varken kan eller vill ta ett lika stort ansvar för sitt lärande. Eleverna anser sammantaget att de har stort inflytande över undervisningen

Undervisningens är överlag målfokuserad men lärarna behöver arbeta med att förtydliga själva syftet med lektionen och hur det relaterar till ingående moment/aktiviteter. Rektorn uppger att det för det mesta finns en tydlig koppling till kursplanernas syfte och centrala innehåll när undervisningen planeras men att flera av lärarna behöver förtydliga själva syftet med det som ska behandlas under lektionerna för eleverna. Lärarna uppger att det försöker förmedla syfte och centralt innehåll i undervisningen men att det inte alltid är säkert att eleverna förstår detta. Det är vanligare att syfte och centralt innehåll tydliggörs i början av ett arbetsområde eller när de använder sig av ett tematiskt arbetssätt och därigenom försöker koppla detta till läroplanen. Eleverna beskriver att syftet med lektionerna inte alltid tydliggörs och att de därför inte alltid vet anledningen till varför de ska arbeta med ett arbetsområde eller vad de förväntas göra under lektionerna. När lärare konkretiserar syftet för eleverna är det framför allt utifrån kunskapskraven vilket även överensstämmer med elevernas utsagor. Eleverna uppger i intervju att de i några ämnen och av en del lärare får information om vilka förmågor de ska utveckla, men inte alltid. Vidare framgår av intervjuer med lärare och elever samt av Skolinspektionens observationer att det i några ämnen är ovanligt att lärarna på slutet av lektionerna sammanfattar undervisningens olika delar och återknyter till syftet och elevernas lärande. Rektorn uppger att lärarna vet vilket syften undervisningen omfattar men att dessa inte alltid kommuniceras till eleverna. Rektorn upplever att det finns ett utvecklingsbehov vad gäller att tydliggöra syftet för eleverna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna utvecklar undervisningen så att eleverna förstår syftet med de aktiviteter som ska ske i undervisningen och vilka kunskaper de ska ges möjlighet att utveckla.

Skolinspektionen bedömer att rektorn tillsammans med lärarna behöver utveckla undervisningens struktur för att eleverna därigenom ska förstå syftet med de aktiviteter som ska ske i undervisningen. Granskningen visar att undervisningen överlag utgår från läroplanens mål men att lärarna behöver arbeta med att förtydliga själva syftet med lektionerna hur det relaterar till ingående moment/aktiviteter.

Enligt 5 kap. 2 § skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn utvecklar arbetet med att se till att lärarna i större utsträckning tydliggör syftet med undervisningen och lektionernas innehåll för eleverna. Detta kan ske på olika sätt och i olika former beroende på hur olika elevgruppers förutsättningar och behov ser ut, men det är viktigt att lärarna på ett för eleverna lättförståeligt sätt kan förmedla vad eleverna ska lära sig under lektionen och vad de olika aktiviteterna syftar till. En viktig del i en strukturerad undervisning är att det finns ett logiskt flöde i lektionen och en tydlighet kring hur enskilda moment och aktiviteter gagnar undervisningens syfte. Det är lärarens ansvar att tydliggöra på vilket sätt olika moment i undervisningen är kopplade till de förmågor som eleverna ska ges möjlighet att utveckla. Det behöver också vara tydligt för eleven på vilket sätt aktiviteterna i undervisningen ska ge dem möjlighet att utveckla dessa förmågor.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att det finns ett medvetet och samlat arbete med att skapa studiero men endast till viss del när gäller arbetet med att skapa trygghet för eleverna.

Beträffande studiero bedrivs ett samlat arbete för att skapa en lugn miljö, även om det förekommer variationer i studieron. Rektorn följer upp, analyserar och vidtar åtgärder för att eleverna ska ha en trygg miljö vid skolenheten men personalen har inte fullt ut ett gemensamt förhållningssätt i arbetet gällande trygghet, vilket avspeglar sig genom att kränkningar som sker under och efter skoltid inte alltid följs upp.

Det finns ett samlat arbete med att skapa studiero. Av granskningen framgår att det generellt är studiero på lektionerna. Av intervjuer med rektorn, lärare och företrädare för elevhälsan framgår att studieron följs upp bland annat genom de mentorssamtal som genomförs med elever. Härutöver sker uppföljning genom rektorns lektionsbesök, elevhälsomöten och genom att vårdnadshavare och elever påtalar studieoro för skolledningen. Hur skolenheten arbetar strategiskt med studiero beskrivs i intervjuer med lärare och rektorn. Av dessa framgår att lärarna diskuterar studiero inom ramen för undervisningens genomförande och på arbetslagsmöten. Även om lärarna framhåller att det inte finns en gemensam lektionsstruktur, finns ändå gemensamma förhållningssätt och utgångspunkter i arbetet med studiero. Som exempel på gemensamma utgångspunkter för studiero nämner lärarna mobilmfri skola och bemötandet av elever. Lärarna beskriver olika strategier för att åstadkomma och upprätthålla studiero till exempel rörelsepauser och anpassningar utifrån elevernas behov. Detta tydliggörs också vid Skolinspektionens lektionsobservationer genom att elever ges möjlighet till kortare pauser för att återfå koncentrationsförmågan. Av intervjuer med såväl skolpersonal som elever framgår dock att studieron varierar. Det kan dels handla om lektioner när eleverna har vikarie, dels vid lektioner där eleverna kommer från olika klasser. Representanterna för elevhälsan, rektorn och elever uppger oavhängigt av varandra att det genomförts flera insatser för att förbättra studieron och att det sedan tidigare påbörjade arbetet med att stärka ledarskapet i klassrummet har gett goda resultat.

Skolenheten genomför i flera avseende ett medvetet främjande och förebyggande arbete för att skapa en trygg miljö för eleverna men utvecklingsområden finns. I den för Ankarsrums skola gemensamma planen mot kränkande behandling anges vilka främjande och förebyggande insatser som vidtagits. Inom ramen för det förebyggande arbetet genomförs varje år en trygghetsenkät med samtliga årskurser. Samtliga intervjuade uppger att resultaten från kartläggningarna av tryggheten analyseras på olika sätt, såväl i arbetslagen och elevrådet som av elevhälsoteam och trygghetsgrupp. I planen mot kränkande behandling anges vidare att utvecklingssamtal genomförs med

samtliga elever och deras vårdnadshavare. I intervjuer och planen mot kränkande behandling nämns åtgärder som vidtagits utifrån analyserna, exempelvis ökad personalbemanning i cafeteria, skolans korridorer och omklädningsrum och att skolans personal ska genomgå utbildning avseende kränkningar som sker på Internet. Av intervju med företrädare för elevhälsan framgår att mycket av arbetet med att förebygga och förhindra kränkningar sker under de första skolveckorna genom mentorernas försorg. Exempelvis har mentorer påtalat hur eleverna bör förhålla sig gentemot varandra såväl under som efter skoltid och när de uppehåller sig på sociala medier. Kartläggningen av elevernas trygghet har enligt rektorn inte omfattat Internet. Emellertid pågår ett arbete på skolan för att se om den typen av frågeställningar kan ingå i trygghetsenkäten. Att skolenheten bör kartlägga förekomsten av nätkränkningar framgår vidare av elevintervjuer. En av elevgrupperna uppger att det under föregående läsår förekom diskussioner om kränkningar på sociala medier. Den andra elevgruppen framhåller att även om skolenheten har ett generellt mobilförbud förekommer att elever, utanför skoltid, skriver kränkande saker om varandra och att det är någonting som eleverna får vänja sig vid. Upprinnelsen är flera gånger incidenter som skett under skoltid och som eleverna sedan bär med sig efter skoldagen.

Av intervju med rektorn framgår att det finns gemensamma regler för samtliga årskurser på skolan. Eleverna ger i intervjuerna en samstämmig bild av att de huvudsakligen känner sig trygga, men att det förekommer en hård jargong och språkbruk mellan elever. Eleverna ger exempel på nedsättande ord med koppling till kön, sexuell läggning och etnicitet som ingår i flera elevers vardagliga språk. Orden är enligt eleverna inte tänkta att vara nedsättande utan ingår i deras sätt att samtala med varandra. Företrädare för elevhälsan uppger att det inte finns något aktivt arbete med elevernas språkbruk utan mycket av arbetet sker i stunden. Lärarna uppger att i arbetet med att motverka kränkande behandling ingår direkttillsägelse, upprepning och fylla i incidentrapporter. Eleverna uppger att lärarnas reaktioner skiljer sig åt när de hör eleverna tala med varandra på ett olämpligt sätt. Det förekommer att lärare säger till de elever som använder ord som kan uppfattas kränkande men även motsatt förhållande förekommer exempelvis genom att lärare inte alls reagerar på språkbruket. Detta synliggörs även vid någon av Skolinspektionens lektionsobservationer där enskilda elevuttalanden som bygger på intolerans inte aktivt motverkas eller bemöts av undervisande lärare.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med personalen i det trygghetsskapande arbetet kartlägger förekomsten av kränkningar på sociala medier och skolmiljön i övrigt. Rektorn behöver därefter utifrån kartläggningen arbeta förebyggande och åtgärdande.

Skolinspektionen bedömer att kartläggningen och trygghetsarbetet på Ankarsrums skola behöver utvecklas. Granskningen visar att Ankarsrums skola har ett pågående arbete för att skapa en trygg miljö för eleverna. Elevernas upplevelse av trygghet kartläggs, resultaten analyseras och åtgärder vidtas utifrån vad analyserna visar. Däremot ingår inte i kartläggningen förekomsten av kränkningar mellan skolans elever som sker på sociala medier. Av granskningen framkommer vidare att personalen inte alltid hanterar situationer som uppstår mellan elever på samma sätt, exempelvis när det kommer till att korrigera dem som använder ett kränkande språkbruk.

Av skollagen (5 kap. 3 §) framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 319) framhålls att en viktig grund för att åstadkomma trygghet och studiero i skolan är en aktiv dialog mellan elever, mellan elever och lärare eller annan personal och även elevens vårdnadshavare om de gemensamma värden som ska gälla. Eleverna ska beredas möjlighet att delta i utformningen av lärandemiljön.

Skolinspektionen har i en kvalitetsgranskning¹ visat att många skolor saknar kunskap för att kunna bedriva ett framgångsrikt förebyggande arbete mot kränkningar på nätet. Detta eftersom skolornas kartläggningar ofta ger en obefintlig eller mycket liten information om hur eleverna upplever tryggheten och förekomsten av kränkningar på nätet. Exempelvis finns få frågor med i elevenkäter som specifikt behandlar nätet. De kartläggningar som skolorna gör behöver därför omfatta alla delar av utbildningen. Det centrala är att skolan får ett brett och rikt material för att kunna göra adekvata analyser.

Skolinspektionen rekommenderar att Ankarsrums skola kartlägger eventuell förekomst av kränkningar på Internet mellan elever som går på skolenheten. Skolan kan på så sätt lättare upptäcka och åtgärda trakasserier som eleverna tar med sig till

¹ Skolinspektionen (2016) Skolors arbete mot trakasserier och kränkande behandling på nätet, s. 6

och från skolenheten. Vidare rekommenderar Skolinspektionen att rektorn och personalen utvecklar arbetet med att skapa en trygg miljö ytterligare genom att gemensamma förhållningssätt förankras och tillämpas av alla i personalen. Elever och deras vårdnadshavare bör ingå i dessa arbetsprocesser.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20a § skollagen

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att rektorn följer upp och analyserar skillnader i betyg ur ett likvärdighetsperspektiv. Rektorn ger lärare förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar, men saknar en struktur för att följa upp att lärarna samverkar vid bedömningar och betygssättning inom skolenheten.

Rektorn analyserar skillnader i bedömningar och betyg ur ett likvärdighetsperspektiv men arbetet behöver utvecklas. Av inkommen dokumentation framgår att rektorn gör analyser av skillnader i betygssättning mellan årskurser, mellan ämnen och mellan flickor och pojkar. Vidare framgår att rektorn i sin analys till viss del utgått från den ombedömning som Skolinspektionen genomfört av nationella prov i ämnena kemi och svenska. Rektorns analys visar att det förelegat avvikelser mellan betygssättande lärare och den ombedömning som utförts av Skolinspektionen. Rektorn uppger att en åtgärd som vidtagits är att samtliga lärare vid skolenheten framöver kommer att delta i de kommungemensamma sambedömningsforumen. En annan åtgärd som rektorn använder sig av är att lärare inför lönesättande samtal får ge in de underlag som lärarens bedömning grundar sig på samt besvara hur många pojkar respektive flickor som inte uppnått godkänt betyg i respektive ämne. Rektorn uppger att i resultatanalysen ingår att följa upp eventuella skillnader mellan lärare i samma ämne. Exempelvis har rektorn sett skillnader i betygssättning mellan lärare som undervisar i samma ämnen.

Rektorn ger lärare förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar, men saknar en struktur för att följa upp att lärarna samverkar vid bedömningar och betygssättning inom skolenheten. Av intervjuer med lärare framgår att det finns förutsättningar för

lärarna att samverka med andra skolenheter när lärarna gör sina bedömningar. I ämnen som omfattas av nationella prov finns kommunövergripande samarbete. I ämnen där eleverna inte skriver nationella prov finns istället nätverksgrupper mellan lärare som undervisar i samma ämne. I en sådan nätverksgrupp utgår lärarna från kunskapskraven för att på så sätt kunna utveckla former för likvärdighet i sina bedömningar. Även om det finns skolövergripande samarbete och nätverksträffar i kommunen och lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar, är det mycket upp till den enskilde läraren att finna och utverka formerna för samarbetet inom skolenheten. Det är någonting som vidare framgår av lärarintervju genom att flera av lärarna beskriver att det varken finns tid till reflektion eller sambedömning och att det i egentlig mening inte finns någon tid avsatt för kvalitetssäkring för lärarna inom skolenheten.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver i ökad utsträckning följa upp att lärare i samtliga ämnen ges förutsättningar att diskutera bedömning och betygssättning.

Skolinspektionen bedömer att rektorn bör se till att lärarna som undervisar i årskurs 7 till 9 på Ankarsrums skola får möjlighet och tid avsatt för att sambedöma och diskutera sina bedömningar och betygssättning med varandra inom skolenheten.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2018:247 s. 22 f.) med kommentarer om betyg och betygssättning framgår att rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att utveckla arbetet med att se till och säkerställa att lärarnas bedömning och betygssättning är likvärdig. Rektorn har skapat vissa förutsättningar för lärarna att diskutera bedömning och betygssättning, men arbetet kan utvecklas genom att rektorn ser till att lärarnas samverkan kring bedömningsfrågor ges tid och plats i exempelvis arbetslag eller ämneslag.

På Skolinspektionens vägnar

X Lena Stadler

Beslutsfattare
Signerat av: Lena Stadler

X Erik Ahlsén

Föredragande
Signerat av: Erik Ahlsén

I handläggningen av ärendet har även utredarna Tobias Thorén och Åsa Rasmussen medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer
- två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 10 och 11 september 2019. Besöket genomfördes av Erik Ahlsén och Tobias Thorén.

Ankarsrums skola, belägen i Västerviks kommun, består av två skolenheter. Den ena skolenheten bedriver verksamhet i förskoleklass och grundskolans årskurser 1-6. Den andra skolenheten bedriver verksamhet i grundskolans årskurser 7-9. En rektor har ledningsansvaret för båda skolenheterna med tillhörande fritidshem. Granskningen omfattar grundskolans årskurser 7 till 9.